

Kelemenig. Természettani tétel: A fémek tulajdonságai s hatásuk az emberség művelődésének történetére. Fordítások Cicero-ból.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Könyvtár legutóbb megjelent füzetei között foglal helyet *Mikszáth Kálmánnak* egyik szép elbeszélése, melynek címe: «Egy választás Magyarországon». A kis regény ára 90 fillér. A Magyar Könyvtár e havi sorozatának másik munkája Sardou-nak drámáját adja, «A boszorkány»-t, mely most kerül színre a Nemzeti Színházban s amely — az inkvizíció borzalmainak rajzával — olvasmányosnak is rendkívül izgató. Kettős füzet és ára 60 fillér. A «Magyar Könyvtár» e munkákkal immár a 413. számhoz jutott el, melyeknek teljes jegyzéke kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál: a Lampel-féle könyvkereskedésben, Budapest, Andrásy-út 21.

FEJTÖRŐ.

Számtani kérdés:

Egy vállalatban A ad 12-szer annyit, mint D és B 2-szer annyit, mint C és C 4-szer annyit, mint D. A vállalatnak egy évi nyeresége 2525 kor. Mennyit kap arányosan mindegyikük e nyereségből?

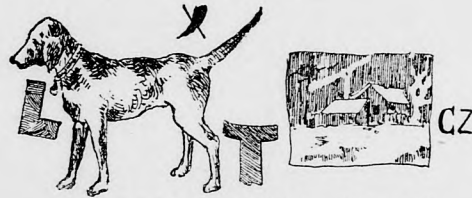
(Grosz Pál.)

Történelmi kérdés:

Ki volt az a római hadvezér, aki Kr. e. 197-ben Kynoskefalai-nál leverte a macedónokat?

(Feith Pál.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 március 19.

22. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: Az a szám 369. — Történelmi kérdés: XI. században. III. Béla. — Kockarejtvény:

á	l	o	m
l	á	m	a
o	m	á	r
m	a	r	s

Képrejtvény: Csak fogatkozásokor látjuk, mekkora a nap.

Helyesen fejtették meg: Bihar Aladár, Mattyasovszky Lajos, Ungár Sándor, Schweitzer Oszkár, Benze Dezső, Havas Péter, Kossuth Károly, Csauz Károly, Nagy István, Domián Jenő, Milutinovits Corinna, Zelliger Ferenc, Feith Pál és Mihály, Mikolásek István, Kovács Kálmán, Wilhelm Artur, Kleisl testvérek, Grünbaum Zsigmond, Steinfeld Izidor, Veres László, Dobrovsky

Jenő, Pataki Ferenc, Keleti Endre, László Béla, Stern Imre, Spitzer Lajos, H. Nagy Jenő, Reményi József, Vojnich Guidó, Weisz Sándor és Fülöp, Vértesy Ferenc, Guggenheim Tibor, Vetró Béla, Piblinger Ernő, Márton Dezső, Steiner Marcell, Andreánszky Medárd, Schrikker Sándor, Kalisch fivérek, *Móricz Károly és Sándor*, Fésüs Loránd, Horvát László, Holbesz Aladár, Beyer Oszkár, Lieskó Andor, a szolnoki polg. fiúisk. önképző-köre, Kónya Zoltán, Halász testvérek, Schletter Ödön, Greisinger Tibor, Fazekas József, Balogh B. József, alsóborsai Csorba Tivadar, Csikvári Lajos, debreceni országos tanító-árvaházi nagy fiúk, Reitzer Lajos, Hidvéghi Pál, Bakoss Gergely, Melczér Béla, Barta Pál, Adamecz Aladár, Günther Tivadar, Mattanovich Csaba, Morberger Gyula, Baja Benedek, ifj. Gólián Pál, Páll György, Reitzer Miklós, Sulyok Dezső, ifj. Issekutz Aurél, Práznaszky Agoston, Pois István, Husz Béla, Ihrig Károly, Borboly Gyula, Fölföldy Sándor, Thirring Gusztáv, Fittler Imre, Kern Oszkár, Lavolta Géza, Bartha Zoltán, Kempfner Gyula, Palágyi Andor, Eisele Gusztáv, Frühlwirth Máttyás, Simkó Oszkár, Báthory Gábor, Surányi János, Radó István, Tervey Dezső, Chikán Bendegúz, Lövinger Károly, ifj. Várady Miklós, Imre Lajos, Lövinger László, Wirtschafter Ernő, Baron Andor.

A kitűzött könyvjutalmat (*Baksay Sándor*: Dáma) *Móricz Károly és Sándor* budapesti előfizetőink nyerték meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

A tavasz. Hát ezért vártuk mi mindnyájan olyan epedve a tavaszt, hogy te, fiam, ezzel a verssel elriaszd? Lásd, alig hogy a versed megérkezett, borús lett az ég, hideg szél kezdett fújdogni s mi attól félünk, hogy a tél ismét visszatér. Ne írj te még ilyen kora tavaszán életednek tavaszi verset! — **K. J.** (A gyerek). Vannak benne sikerült sorok, de egészben véve nem tartalmaz semmi olyast, amiért a mi lapunkban közölhetnők. — **Alkalmi színdarab.** Március 15-ről szóló alkalmi színművet iskolai előadás céljára nem ismerünk. Van Kozma Andornak egy ilyen műve, melyet az ötven éves évforduló alkalmából írt, de az színpadi felszerelés nélkül kellő hatással nem adható. Inkább azt ajánljuk, hogy valamely magyar tárgyú drámai műből egy-egy jelenetet adjanak elő (Bánk bán, Marót bán). — **D. M.** (Budapest). Megjelenik a vakáció két hónapjában is; a kiadóhivatal elküldi az új címre, csak a kellő időben tudatni kell vele ezt az új címet. — **Könyvbarát.** Megjelent lapunk kiadónál (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.). Ára füzve 5 kor.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyvkereskedésben. 10954

Minden bélyeggyűjtő részére nélkülözhetetlen a

„Bélyeg-Ujság“

című, havonként megjelenő szaklap. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld mindenkinek. 10953

a Bélyeg-Ujság kiadóhivatala Budapest, V., Nádor-utca 55, III. 13.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELKÖLŐ SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Égész évre... 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

IZENET A MÁSVILÁGBÓL.

Elbeszélés 10

a magyar szabadságharc idejéből. Írta Teveli Mihály.

— Hívassa ide, hadnagy úr, azonnal Kardos főhadnagy urat.

— Sógorom főhadnagy?

Az ezredes, ki közben szivarral is megkínálta vendégét, elbeszélte, miképpen léptették elő Kardost főhadnaggyá. Aulich meg akart botoztatni engedetlenség miatt egy önkéntest s emiatt az egész század fellázadt. Már-már a legkeményebb rendszabályokhoz akart nyúlni velük szemben, mikor jönnek jelenteni, hogy Kardos hadnagy a század elé állva olyan prédikációt tartott nekik a katonai fegyelemlről, hogy mikor beszédje befejeztével megkérdezte: Ellenzitek-e még az engedetlen fegyelemsértőnek megbüntetését? Egy hang sem emelkedett a bűnös védelmére. Ezért az erélyes fellépéseért lett főhadnagy.

Hosszú, részletes elbeszélés volt és Kardos éppen a befejezéshez érkezett.

— Főhadnagy úr, önről beszéltünk. Nézze csak, ki van itt. Hallom, hogy elhagy minket.

Kardos és Vértes meleg kézzorítással köszöntötték egymást, az ezredes meg folytató:

— Pedig derék, igen derék katona vált volna önből.

— Miért menjek én el, ezredes úr? — kérde Kardos csodálkozva.

— Sógora úgy kívánja. Cserébe jött ő; talán nem vesztünk a cserével semmit.

— Ha mindketten itt maradunk, még jobb lesz. Nekem is van kötelességem hazám iránt, hadd maradjak én is itt.

— Ezredes úr, — vágott közbe László, — szabad sógorommal a szomszéd szobába mennünk, családi ügyekről akarom értesíteni.

— Ha nem nagyon titkosak, itt is közölheti.

— Köszönöm, ezredes úr, még jobban szeretem így.

Azután sógorához állt László, egészen közel, szemébe nézett jóságos tekintetével s határozott hangon mondá neki:

— Zoltán, neked haza kell menned. Nem is sejtjed, mi történt. Január elsején felszólítottam nagybátyámat, hogy vagy fizessen, vagy hagyja el a birtokot. S tudod, mit válaszolt? Csak ennyit írt: «Nem tartozom nektek egy fityinggel sem, a kötelezvényt beváltottam». Megijedtem. Lementünk este a pincébe Mártonnal, irásainkat össze-visszahányva találtam, a kötelezvénynek nyoma veszett.

— László, hagyd most ezt, majd ha haza megyünk, rendezzük. Van tanúm rá, hogy tartozik. Engedd meg, hogy veled együtt itt maradjak.

— Nem maradhatsz. Erőszakkal távolítottalak el.

Kardos látta, hogy így nem boldogul sógorával, kérélelésre fogta:

— Látod, Laci, egész életemen át furdalna lelkiismeretem, ha gyáván visszavonulnék. Boldogtalan lennék. Milyen édes érzés lesz majd győztes csaták után megpihenni az ősi fészekben! Emelt fővel járhatok én is köztetek. Hiszen az én jó Margitom küldött, az ő képével szívemben kísérem a zászlót.

László kívágta az utolsó ütőkártyát:

— Fiaid született a múlt héten. Margit beteg, látni kíván.

Kardos elnémult; egy szava sem volt erre. Aulich beszélt helyette:

— Azonnal menjen, főhadnagy úr, én parancsolom!

A fiatal apa búcsút vett ezredesétől, bajtársaitól, sógorától s másnap útnak indult a hegyeken keresztül kis fiához.

XI.

Az utolsó vallomás.

Dermesztő északi szél fújta a turóci fensík felől. Ott állott Mosócon Götz tábornok serege, hogy az alkalmas pillanat elérkeztevel Aulichra csapjon.

A tureseki hősipkás hegytetőkön vadul kergetőzött a vihar a felkavart hógomolyokkal s mikor utólért egyet-egyet, úgy szertesöpörte, hogy ezer meg ezerfelé szállingóztak a pelyhek.

A faluban vannak az előőrsök; vagy 150 honvéd várja dideregve, nem jönnek-e még. Inkább jönnének már, legalább kimelegednének egy kicsit.

De ezeknek még csak hagyján! Ott fent a hegytetőkön, ott áll elszórtan egy-két őrszem, azoknak még a lelkük is fázik.

Az új főhadnagy, Vértes László is kiment a terep tanulmányozására s ha már a faluban van, megnézi a magaslatokat is. Neki jó ruhája van s ő pihent erő, kibírja.

Nyugodtan halad el a Szent-Antal szobra mellett s neki vág a legmeredekebb hegyhátának. Alig bír megküzdeni a széllel; a talaj sem szilárd, hevesen zihált a melle, mikor felért.

Köröskörül ős fenyvesek szegélyezik a határt; azon a magaslaton azonban csak néhány szál fenyőfa sáppadozik.

Vértes körültekint figyelmes szemmel, hol vannak az őrszemek. Szinte örült, hogy nem látott egyet sem. Ilyen időben kár is volna őrt állani.

Egy sziklatömb tövében azonban mégis ráakadt kettőre. Gyors lépésben jártak fel-alá, mellükhöz szorítva a puskát.

Odalép hozzájuk s beszélgetésbe ered velük. Észrevette, hogy az egyik beszéd közben szinte rajta felejtette szemét. Meg is kérdezte tőle:

— Miért néz maga olyan nagyon rám?

— Már hogyan nézném a főhadnagy urat, — felelé az, — mikor olyan ismerősnek tetszik?

— Hová való maga?

— Fejér vármegyéből, a Kérész-pusztáról. Nem Vértesnek hívják a főhadnagy urat?

— De bizony az vagyok.

— Mindjárt gondoltam. Hát már csak én is

beállottam honvédnak. Kocsis voltam ott az öreg úrnál, hogy verje meg az Isten mindkettőjüket.

A másik őrszemet nem nagyon érdekelte a beszéd, arrébb ment a szikla alkotta szöglet felé, ahonnan végig látni az egész fensíkon.

— És miért átkozza maga annyira őket? — kérdezé kíváncsian László.

— Hosszú sora van annak. Ha én azt mind el tudnám mondani! Én hoztam el a főhadnagy urat Sukoróról is. S én voltam az, aki... de inkább nem is mondom.

László biztatta, hogy csak mondja, ráérnek, míg felváltják őket.

A honvéd elkezdte vallomását:

— Nagyon rossz emberek azok. Az öreg most is el-eljár kártyázni s ha ilyenkor haza jön, semmi sincs inyére. Soha sem káromkodtam én életemben akkorát, ahogy ő szokott. Lehordja a eselést és fizetni nem fizet. Egy esztendei béremet siratom nála. Már régen beálltam volna én is katonának, mikor arra jártak a verbunkosok, de nem eresztettek. Azt mondták mindig, minek menne kend fellázadni, majd meglátja, jobb dolgunk lesz nekünk így. Egyszer, mikor a főhadnagy úr betegen feküdt nálunk, azzal jött hozzám az öreg úr nagy titokban, hogy akarok-e pénzt szerezni. Már hogyan akarnék, mondtam neki. — Hát tudja mit, maga az én fiammal el fog menni...

Ebben a pillanatban végig sivitott valami a hótengeren s a honvéd egy jajkiáltás nélkül terült el a földön. Jobb mellébe fűrődött a gyilkos golyó.

A főhadnagy nem tudta, mihez fogjon hamarjában. A másik őrszem is oda szaladt; körülnéztek, néma csend mindenütt, csak a szegény honvéd nyögése hallatszott.

Felkapták s hosszú, kínos vergődés után levitték a faluba. A falu felett, a többi háztól vagy ötven lépésnyire állt egy kocsma, oda szállították nagy nehezen s hozzáfogtak a mentés munkájához.

Alig hogy ott vannak, pokoli láрма és puskaropogás reszkettette meg a levegőt; az előőrsök másfél századát meglepte a százakra menő ellenség.

Itt többé nincs menekülés.

Néhányan, kikben nagy volt a lélekjelenlét, elsütötték fegyverüket a minden oldalról özönlő támadókra, azután elfutottak. A többi ott maradt fogolynak. Keserű kenyér!

László megtudta a menekülőktől, hogy ellentállásról szó sem lehet, meneküljön.

Ott hagyta, a jószívű kocsma családra bízta a sebesültet és menekült vissza a városba, hírül adni, hogy baj van.

Sötét éjjel volt már.

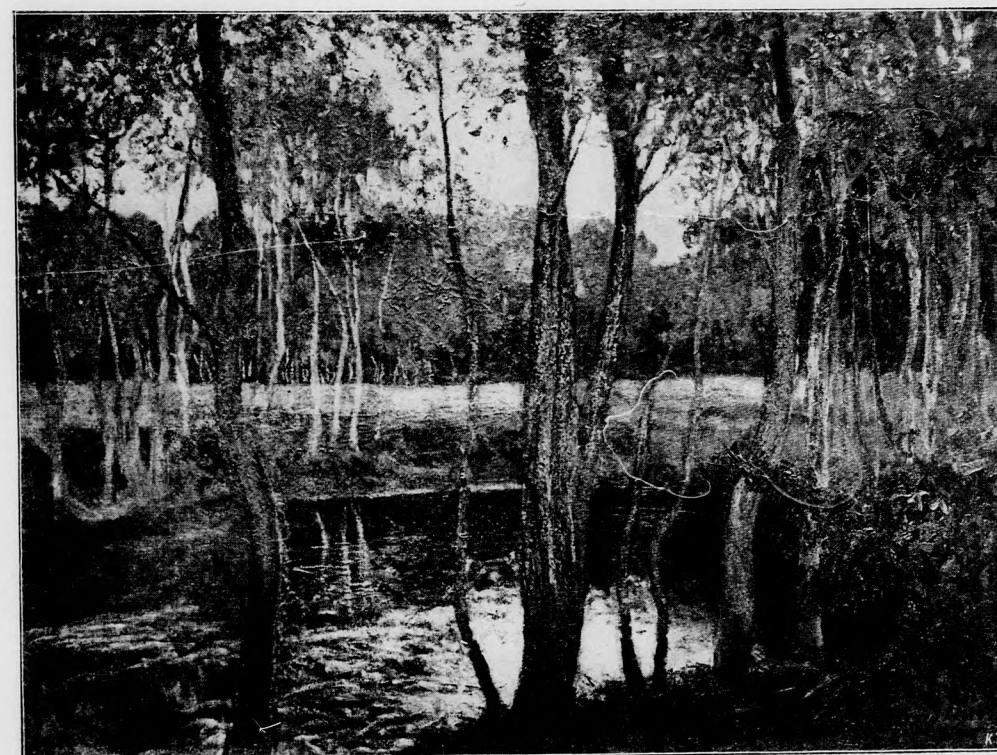
Másnap hajnalban is sötét volt még; az ellenség ott pihent meg a faluban, az utánuk jövő többi zászlóaljakkal együtt.

Lesz itt haddelhadd, ha ezek összekerülnek. Aulich megfúvatta a riadót.

kocsmaiban. Ha ugyan ki nem dobták még, ha ugyan van még benne élet.

A fehérszijasok ugyancsak dolgoztak. Hajdani bajtársaik, most ellenségeik álltak szemközt. És most nem volt irgalom.

László az út kanyarulatánál, ahol a hegyszakadék fölött fahíd nyújtózkodik, vakon száguldott keresztül az ő elszánt csapatával s ott, a fenyvesek tövében befesti az ellenség egy századának vérével a ropogó havat. Egy őrnagyot elfogott.

OLGYAY FERENC: Törészet.

Körmöcbánya és Turesek közt van Jánoshegy. Innét rohantak le Aulich honvédei. Már akkor nem fáztak.

Három oldalról száguldottak, a negyedikről, a bal felől eső fenyvesek felől a tüzérek ágyú bömbltek.

A lefelé vezető hegyszorosban szuronyszegezve törtek előre ledöntött fenyőfák gátjain keresztül.

Volt dolga a szuronynak, puskaagynak. László elöl, ő mutatta az utat. Neki különösen volt oka megtisztítani a völgyszorosot meg a falút. Az ő áldozata, a szegény közhonvéd ott feküdt a

Azután már nem látott, nem hallott, csak előre, le a falú kocsmajáig. A jobbfelől emelkedő erdőből is ereszkedik le egy csapat honvéd, a vadászok is jönnek utána. S az ellenség hátrál a kocsmaig, még azon is alúl.

Már ott törtet csapatával László a kocsma kerítésénél, mikor egyszerre vad ordítás hallatszik a hátuk mögött. Egy nagy juhakolban lapangott az ellenség egy része. Azok kironanak rejtekükből, elvágják László csapatát a többitől.

Innét nincs többé menekülés.

Védekeznek, amíg lehet. Soká nem bírták. Lászlónak levágták bal kezéről a mutatóujját.

A kis csapatot bekerítik, ő beszalad a korcsmába. Ez volt a szerencséje.

A korcsmáros betuszkolja egy kis kamrába, melynek ajtaja fehérre volt meszelve, mint a konyha többi része és kilincstelenül befelé nyílt.

Bement vele ő maga is és az ajtó elé tolatja hamar a mellette álló rozoga szekrényt. Ott bent volt az ő kis patikája. Bekötözi a sebesült kezét s azután csitítja, rábeszéli, hogy ne mozduljon, mert szép halál vár rá ott kint.

Újabb roham következik. Egy százados* hátraszorítja elszánt csapatával az ellenséget, melynek el kellett hagynia a küzdőteret.

László hallja a diadalkiáltást; nem maradhat többé; ledönti a szekrényt s bár a korcsmárosné elébe állva mindenre kéri, ne menjen el, a szegény honvéd már utolsó pillanatait éli s úgy rémlik neki, hogy mondani akar megvalamit.

— Majd azután, mindjárt jövök.

Az üldözőkkel üldöz, a győztesekkel győz s csak azután tér vissza a haldoklóhoz.

Ideje volt.

A honvéd nem tudott meghalni, pedig alig volt benne élet. Az a rettenetes titok tartotta életben.

Mikor László odalépett ágyához, kinyújtotta teljes erejének megfeszítésével jobbát. A főhadnagy megértette. Megfogta mindkét kezével az eleje tartott jobbot, lehajolt a nagybeteghez. Annak az nagyon jól eshetett. Mintha mosolyogni akart volna s szeme még egyet villant, mint a mécs, mikor utolsót lobban. Még ki tudta nyitni ajkát erre a néhány szóra:

— Sándor úrfi ellopta a pincéből az írást, magával vitt engem is oda.

Bocsásson meg!

Ajka még mozgott, szeme már becsukódott s a sápadt kéz pár perc múlva jéghideg lett.

Őt is oda temették a többi hős mellé. Nagyon regényes az ő temetőjük a fenyőzúgás és patak-sevegés közepette.

Akinek bűn terhelte lelkét földi útjában, a hősi halál megtisztítja attól.

Ő azonban, szegény, ártatlan volt ebben a dologban. Még a tíz pengőt sem adták meg neki.

(Vége következik.)

* Kemnitzer, aki ott lelte halálát s a körmőcbányai temetőben alussza örök álmát.

AZ ÉBREDŐ SZELLEM.

Március 15-ike alkalmából.

Lepattantá a lakatot
Sírjáról az eddig halott.
Fölébredt a magyar szellem,
Az a büszke magyar jellem,
Mely átaludt négy századot,
Keltve előbb csodálatot.

Fölébredt a magyar szellem,
A távolban és közelben
Csak a remény napja ragyog.
Jobb kort érnek a magyarok.
Felhő sem lesz már az égen,
Csak maradjunk mindig ébren!

Szolgaság már nem lesz többé,
Érdem lesz úr mindörökké.
Élni fogunk új világot,
Kivívjuk a szabadságot,
Mely kísértett csak idáig,
De igazán nem volt maig.

Fölébredett magyar szellem,
Bátor, büszke magyar jellem,
Mindörökké maradj velünk,
Merre vezetsz, arra megyünk.
A csillagod merre ragyog,
Arra mennek a magyarok!

Taksonyi József.

OLGYAY FERENC KIÁLLÍTÁSA.

Képekkel.

A tájképfestészet hazánkban nagyobb és mélyebb ható figyelmet érdemel, mivel az épp az utóbbi időben megy keresztül azon az átváltozáson, melyet nemzeti átalakulásnak nevezünk.

Mert volt-e azelőtt tájképfestőnk, kit a szó legszorosabb értelmében magyarnak mondhatunk? A határozott felelet reá az, hogy nem. Azok, kik a festészettel foglalkoztak, mind idegen vidékeket ábrázoltak képeinken s nemhogy azoknak adtak volna magyar jelleget, nemzeti színezetet, hanem még a magyar tárgyú képeken is idegen hatást, erős francia és olasz ízt érzünk.

Ilyeténképpen haladt a magyar tájképfestészet egész napjainkig, addig a kedvező fordulópontig, mely mostanában beállott e téren.

A nemzeti vonások élénk feltűntetését tűzik ki a mai festők céljukul és a hazai föld, a magyar természet olyannyira megkülönböztető vonásait és feltűnő sajátosságait igyekeznek a tájképfestészet is előtérbe állítani. És e feladat nagyrésztben sikerült is. Magyar lélek van a mai tehetséges festőgárda mindegyik művében és ennek a megnyilatkozása festészetünk történetében jelentékeny mozzanat.

Ez úttörők közül való *Olgay Ferenc* is, ki nek műveit mostanában állították ki a «Nemzeti Szalon» termeiben.

levelektől és a letört gallyaktól. A fűvet sem látjuk már, csak a pusztá, sivar földet. Mindenütt az enyészlet szomorú képe.

Az «Utolsó őszi nap» is hasonló hangulatot fejez ki. A lemenő nap a kopár domboldalt sárgás fényével még ridegebbé, zordonabbá teszi. A festő művészi felfogása, mint minden képen, úgy itt is előtérbe nyomul.

Jeles képe a «Törészet», mely az alföldi vidék egy kedves kis részét ábrázolja. Olgay különös kedvvel veti vásznára a hervadó ligeteket, a beláthatatlan rónákat és a falusi tájakat.

OLGYAY FERENC: AIF514.

Olgay Jászberényben született 1872 ben. Művészi tanulmányait Münchenben kezdte, hol *Herterich* tanár tanítványának szegődött be. Művészi hajlammal, nagy tudással és nemes ambícióval tért haza, hogy a hozzá fűzött reményeknek meg is feleljen. Az akkor még fiatal ember meglelt, kiképzett művésznak mutatta be magát első műveiben, melyekkel a nyilvánosság elé lépett.

Ő a mulandóság költői közé tartozik. Őszi képein mindig a szomorú hangulat az uralkodó, mely az elmúlást juttatja mindnyájunk eszébe.

Egyik képén az erdőt állítja élénk a maga teljes szomorúságában. A fák között futkosó kis patak vize is zavaros lett a hulldogáló sárga

Olgay képeit általában a mély megfigyelés jellemzi, mely a lehetetlennek soha sem hagy helyet a művész alkotásában. Műveit áthatják azok a magasztos gondolatok és eszmék, melyek a mindenséghez, a természethez fűződnek.

A kidolgozás, a színek mesteri kezelése és a határozott esetvonás mind hozzájárulnak ahhoz, hogy Olgaynak szép nevet szerezzenek a magyar művelődéstörténetben.

Virágoskert a költő szíve,
De másnak termi a virágokat;
Míg ezeket szétosztogatja,
Önnönmagának csak tövis marad.

Petőfi.

A RUGALMASSÁGRÓL.

Hetedik beszélgetés a fizika köréből.

Labdázunk a fiúk. Ha a földre esik a labda, nem marad ott, hanem felugrik, visszaesik és folyton kisebb-kisebbit ugorva lassan nyugalomba jut. Mikor a labda felugrott, a föld vonzóerejével ellentétes irányban mozgott. Mért nem érvényesíthette a leeső labdára a föld a maga vonzóerejét a leesés pillanata után is? Mert addig a vonzóerő háborítatlanul érvényesült, a szabadon bocsátott labda a föld felé igyekezett. Most azonban egyszerre azt a sajátos dolgot tapasztaljuk, hogy mihelyt a labda a földet éri, rögtön meg tudja kezdeni a föld vonzóerejével szemben az azzal ellentétes irányú mozgást: felugrik. De ezt a mozgást nem folytatja hosszú úton, legalább is soha sem megy olyan magasra, mint aminő magasságból ejtették. (Kivéve, ha erővel vágják a földhöz, mikor már nemcsak a föld vonzása, hanem a még hozzáadott emberi izomerő is okozta mozgását.) De mindenképpen visszafordul s egy ponton újra leesik, megint engedelmessékedik a föld vonzásának. Alig éri a földet, megint felugrik, — újból ellenkezési hajlamok — de már kisebb az útja felfelé, leesik, felugrik, egész addig, míg elfogy az ereje.

Mért nem magyarázhatjuk másképpen a labdának meg-megújuló felugrását, mint azzal, hogy a földhöz érés pillanatában mindig támad benne egy erő, ami a földnek a labdára gyakorolt vonzásánál nagyobb, mert a labdát annak legyőzésére képesíti. Az a kérdés most már, honnan veszi a labda ezt az erőt.

Kezdjük ott, hogy a labdát valamelyik fiú magasra dobja. A fiú kezének lödítésével mozgás-energiát adott a labdának s ennek segélyével az a föld-vonzás ellenében felfelé repül és vissza nem fordul addig, míg a kapott mozgás-energiája el nem fogyott. Mikor ennek vége, a labda már fölfelé nem mehet. Igen, de az elfogyasztott mozgás-energia segélyével oly magasra jutott, hogy most már a föld vonzásával szemben helyzet-energiája van; u. i. a mozgás-energia átalakult helyzet-energiává. Ezen helyzet-energia következtében kezd a labda lefelé esni, a föld felé. Útközben fogy a helyzet-energiája és mozgás-energiát szerez; a leesés pillanatában az előbbi egészen az utóbbivá alakult át.

Tehát a leesés, a földhöz-ütődés pillanatában a labdának van egy jó adag mozgás-energiája,

van mozgással szerzett munkaképessége. Mire fordítódik ez? Mert el nem veszhet, a természetben sem az erőből, sem az anyagból soha el nem vész semmi, csak átalakul.

Mi lesz tehát a labda esés közben szerzett energiájának sorsa? A munkaképességnek most fel kell használnia, munkának kell végződnie. És az is történik. A labda a leesés pillanatában belapul. Ez a belapítás a mozgás-energia munkája. A labda ellentáll a belapításnak; a gummi, melyből készítve van s a levegő, mely bele van zárva, anyagi minőségükhöz képest járulnak hozzá az ellentálláshoz. A gummi alakjának megváltoztatása, a levegő térfogatának megváltoztatása ellen tiltakozik. Tehát a labda szerzett mozgás-energiának erőt kell legyőznie, a labdának az alakváltoztatás ellen működő erejét és elmozdulást kell végeztetnie a labda részecskéivel ezen erő legyőzése árán. Ha ezt megteszi, munkát végez.

Az alakváltozás megtörtént, a mozgás-energia elfogyott benne. Igen, de alig hogy megszűnt a mozgás-energia hatása, a labda újból visszafoglalja eredeti alakját, mert csak kényszerből engedett a pillanatnyi hatásnak. A labda gummija gyorsan iparkodik visszavenni előbbi alakját, a benne levő levegő az előbbi térfogatát. Ezt hirtelen teszi, egy pillanat alatt. Ezt az igyekezetét a labda anyagainak az eredeti alak és térfogat visszafoglalására, rugalmasságnak hívják az erőt, ami ezt okozza rugalmas erőnek. A labdában az alak és térfogatváltoztatás által fölébresztett rugalmas erő győzi le a föld vonzóerejét olyformán, hogy a labda hirtelen visszaalakítása által mozgás-energiát ad a labdának, mellyel az a földvonzás ellenében egy darabig mozogni tud; mikor a mozgás-energia elfogyott, helyzet-energiájánál fogva lefelé kezd mozogni, de a kisebb helyzet-energia már kisebb mozgás-energiát ad, a leeséskor a labda belapulása csekélyebb, a kisebb alak- és térfogatváltozás kisebb rugalmas erőt kelt, az kisebb mozgás-energiát ad, mint az imént s ez nem tudja oly magasra vinni a labdát, mint az imént. És ez így megy tovább, míg a labda mind kisebbeket ugorva meg nem nyugszik a földön.

Tehát az egész tünemény alatt a földvonzásnak időnkinti legyőzése csak látszólagos. Mert ez a vonzás az egész jelenség okozója. Ez a vonzás nyújtja a helyzet-energiát a felhajtott labdának s teszi lehetővé ezzel a mozgást, hogy alatta megszerezhesse a leesésig növekedő moz-

gás-energiát, mellyel a labdában felköltődik a leesés pillanatában a rugalmassági erő. Ezzel a labda a felugrásra képesítő mozgás-energiához jutott, de ezt fölfelé haladás közben a földvonzás szüntelen fogyasztja, helyzet-energiát adván helyébe, mellyel a labdát újra leesésre készíti és így tovább.

Az a tulajdonság, hogy a testek az alak- és térfogatváltoztatásnak ellenállnak, minden anyagban megvan. Tehát minden test rugalmas. Közéletben azokat mondjuk rugalmasaknak, ame-

dörzsöli, semmi jelentőséget sem tulajdonítunk neki. Azt mondjuk legfeljebb, hogy a macska mosakodik. Pedig a macska ilyenkor azt jelzi előre, hogy az időjárásban változás fog beállani.

És csakugyan, ha megfigyeljük, tapasztalni fogjuk, hogy a macska «tisztálkodása» után nemsokára változás áll be az időjárásban, a szárazságot eső, havazás vagy jégeső váltja fel. A macska szőre elektromossággal van tele és megérzi az atmoszférában beálló változásokat,

OLGYAY FERENC: Tájrészlet.

lyek feltűnően, nagy mértékben ilyenek. Amelyek igen csekély fokban ilyenek, azokra azt mondjuk, nem rugalmasok. Pedig valójában mind azok, csak némelyek erősebben követelik és hajtják végre a visszaalakulást, mások lanyhábban, alig észrevehetőleg. Ennek bővebb részleteiről legközelebről beszélünk.

Dienes Pál.

IDŐJÓSLÓ ÁLLATOK.

Ki gondolná, hogy a közönséges macskában időjósító tehetség lakozik? Ha látjuk, hogy a macska talpát megnyalja és vele orrát meg-

amint például a csúszos öreg ember is érzi, mikor változás áll be a levegő páratartalmában. A mi macskánk időjós tehetsége azonban a folytonos háznál való tartózkodás, hogy úgy mondjam, a mivelődés következtében jelentékenyen eltompult. Annál erősebben megvan azonban ez a tehetség szabadban élő rokonánál, a vadmacskánál, amely ezt a tudományát igen jól fel is használja vadászati idejének beosztásánál.

Mutatja a macskák időjós tehetségét az a nagy izgatottság is, amelyet hirtelen beálló időváltozások előtt tanúsítanak.

Bizonyos mértékben a kutya is érzi előre az időt. Egy erdész, aki rendszeresen megfigyelte

kutyáját, látta, hogy a kutya állandóan házikója előtt hagyja a neki adott ételmaradékokat; mi-helyt azonban fenyegetőre fordult az idő, a kutya mindent bevitt házikójába, hogy az étel szárazon maradjon.

A ló szintén előre érzi az esőt. Kinyújtja nyakát, orrával a szél ellen fordul és szaglász, izgatottan nyerít. Különösen ott lehet ezt tapasztalni, ahol a lovak nagy számmal vannak együtt, a ménesekben. Fenyegető vihar előtt a lovak maguktól is felkeresik a karámot, a vadlovak pedig összebújnak, míg a zivatar felettük elvonult.

A számról azt szokták mondani, hogy meg-érzi az esőt, mikor a háta is vizes. Mint a leg-több esetben, ekkor is igazságtalanok ezzel a szegény állattal szemben. Minden juhász meg-mondhatja, hogy számára előre jelzi ordításával az eső közeledését.

A szarvasmarhák, ha a mezőre hajtják ki őket eső közeledése előtt, már reggeltől kezdve folyton egy helyben vannak, nem csatangolnak szanaszéjjel, sőt mikor a felhők tornyosúlnak, a földre fekszenek. Egyes természetbúvárok ezt úgy magyarázzák, hogy testükkel akarják a földet fedni, hogy az eső elvonulása után megint száraz fűvet legelhessenek.

Pásztoemberek tudják, hogy a juhoknak is van időjósító tehetsége. Eső előtt háttal fordul a szél felé és erősen béget, az eső elvonulása után orrát tartja szembe a szél irányával. Istállóban vagy karámban a juhok egy sarokban szorúlnak össze az eső előtt és ha szét is zavarják őket, megint összetömörülnek. A bárányok eső előtt nagyon izgatottak és egymásután hosszú sorban szökellve futkároznak.

Háziállatoknál, amelyekről nagyrésztben az ember gondoskodik, az időjósítás érzéke már erősen meggyengült és legfeljebb néhány órával az időjárás megváltozása előtt tudják azt előre jelezni. Vadon élő állatoknál az időjárás viszony-tagságainak ösztönszerűleg előre való megérzése sokkal jobban ki van fejlődve és nemcsak egy-egy napra, hanem hosszabb időre, évszakokra is szól. Ha korán húzódnak délre a költöző madarak, hideg és erős telet lehet várni, viszont megjelenésük azt jelzi, hogy igazi mérgét a tél már kiadta. Eső előtt a fecskék sebesen, szinte céltalanul röpködnek össze-vissza, gyakran olyan alacsonyan, hogy szárnyukkal szinte a földet érik, a galambok haza térnek, más madarak pedig, amelyek szeretik az esőt, a fák hegyére

ülnek és csattognak, énekelnek. Meleg napokon, ha a fácn nagyon erősen kiáltoz, csaknem bizonyos, hogy gyors időváltozás áll be.

Eső vagy zivatar előtt sok halfajta feljön a víz színére; a pisztrángok minduntalan kivetik magukat a vízből, a delfinek pedig a szokottnál is erősebben ficáncolnak a hajó körül. A légkör elektromossága érezteti hatását és élénké teszi őket. Bizonyos mértékben különben majdnem minden állat megérzi az időváltozást, de nem ad ennek kifejezést. Mindezeknek a jelenségeknek felsorolása azonban már nem ide való, hanem az összehasonlító természettudomány körébe tartozik.

SEGESVÁR.

Képekkel.

Segesvárnak a magyar szabadságharc törté-
netében igen nevezetes szerepe van. Arról a
bátor harcról, melyet honvédeink itt harcoltak
végig, mindnyájan tudunk. Tudjuk, hogy ebben
a csatában esett el legnagyobb lírai költőnk,
Petőfi Sándor, tudjuk, hogy vele halt hősi
halált sok-sok derék magyar, ki e földön csak
egyetlen kincset ismert — a szabadságot.

Ebből az időből való Skariatín tábornok
esete is.

Skariatín, aki egy orosz tüzériskolában Bem-
nek egykor legkitünőbb tanítványa volt, látta,
hogy az ágyút feléje irányozzák.

— Jól céloznak, — szólt nyugodtan, — biz-
tosan eltalálnának, de a golyó nem jön ideig.

Az ágyú eldördült s a golyó csakugyan pár
lépéssel Skariatín előtt csapott le, de felröpített
egy hatalmas kőszilánkot, mely a tábornoknak
röpült s úgy föben ütötte, hogy nyomban össze-
esett.

Mások úgy beszélnek el Skariatín halálát, hogy
az az ágyú, mely a tábornokot leterítette, a fe-
héregyháza faluvégén, a Sárpaták egyik fűzesé-
ben állott; az ágyút nem Bem irányozta, ahogy
sokan mondják, hanem egy fiatal székely tüzér,
aki nem volt más, mint Gábor Áronnak, az
«ágyúkirály»-nak a fia.

Bem az ágyú háta mögött állt s messzelátó-
jával a távolba kémlelt.

— Kissé magas, fiam, — mondta az ifjúnak,
amint az Skariatint célba vette, — lejjebb,
lejjebb.

A tüzér engedelmességgel elsütötte ágyúját és
a golyó eltalálta Skariatint. A Segesvár felé

PETŐFI SZABRA SEGESVÁROTT (HÁTTERBEN A CSATATÉR).

vezető országút mellett egy kis gyepes mélyedésben esett össze az orosz tábornok, az alatt a domb alatt, melyen most emléke áll.

Mai számunkban bemutatjuk a segesvári Petőfi-szobrot, Skariatín tábornok segesvári sir-emlékét és a segesvári vártemplomot.

RÉGI EMLÉK.*

A szabadság régi harcát
Én is végig harcolám;
Nem dicsekszem hősi tettel,
Engem az nem diszített fel,
Nem is vetett fényt reám.

A nádori palotában
Tettem őrszolgálatot,
Mikor a fenséges gazda,
Akit a vész elriaszta,
Többé ott már nem lakott.

Kivonultam nemzetörként,
Fegyver nyomta vállamat.
Sűrű hideg őszi ködben
Előörsön tévelyegtem,
Mig jött a várt pillanat.

El akartuk fogni a bánt
S kósza, rabló pórhadát;
De mire a köd felszállott,
A vitéz bán odább állott,
Messze tőlünk «jobbra át».

És engem tovább repített
Az a felséges vihar;
Nyugodalmat sohse leltem,
Mindenütt ott lenge leltem
Sergeink zászlóival.

Ott valék, hol fellegek közt
Vérpiros napunk leszállt,
Láttam a sirt, melynek szélén,
Tört reményű hadak élén
A nemzet döbbenve állt.

S a romok közt én is azt a
Dicsőséget értem el,
Hogy volt Isten, aki védett:
Fegyveremet nem a német,
De a muszka vette el.

Lévay József.

* A kiváló költőnek ezt a szép költeményét a «Buda-pesti Szemle» legutóbbi számából vettük át mutatónak.

COPPERFIELD DÁVID ÉLETE ÉS VISZONTAGSÁGAI.

Irta Dickens Károly. 25

Az ifjúság számára átdolgozta Mikes Lajos.

Mivel tudtam, mily képtelenség lett volna azt remélnem, hogy oly messziről magamra vonhatom a doktor figyelmét, merészen benyitottam a kertajtón és utána sétáltam, úgy hogy szembe kerüljek vele, mikor megfordul. Mikor megfordult és felém közeledett, néhány pillanatig gondolatokba merültem nézett rám, nyilvánvalóan anélkül, hogy esze ágába is jutottam volna: de aztán egyszerre csak rendkívüli öröm tükröződött jóságos arcán és mindakét kezemet megfogta.

— Ejnye, drága Copperfieldem, — szólt a doktor; — egészen megemberesedett! Hogy van? örülök, hogy láthatom. Kedves Copperfieldem, mennyire kifejlődött! Valósággal — igen — Istenem!

A doktor, miközben kezét vállamra téve tovább sétáltatott s jóságos arcát bátorító pillantással felém fordította, így folytatta:

— Most pedig, kedves Copperfieldem, térjünk rá az ön ajánlatára. Bizonyos, hogy rám nézve nagyon kellemes és örvedetes volna; de nem gondolja, hogy okosabban is felhasználhatná az idejét? Emlékszik, hogy mikor hozzánk járt, nagyon kitüntette magát. Megvan a képessége sok jó dologra. Olyan alapot rakott, amelyen megállhat bármilyen épület; s nem volna kár vajjon, ha élte tavaszát oly szegényes foglalkozásra szánná, aminőt én kínálhatok?

Újra nagyon elragadtott a lelkesedés s attól tartok, hogy kissé rapszodikus stílusban fejeztem ki magamat, mikor nyomatékosan ismételtém a kérésemet, eszébe juttatván a doktornak, hogy választottam már pályát magamnak.

— Lám, lám, — szólt a doktor, — igaz is. Az a körülmény, hogy választott már életpályát, s hogy voltaképpen erre készül, mindenesetre változtat a dolgon. De hát derék, fiatal barátom, mi az, hetven font egy évre?

— Megkészszerizi jövedelmünket, dr. Strong, — szóltam.

— Nagy Isten! — felelt a doktor. — Ki hitte volna?! Nem mintha azt akarnám mondani, hogy egy fillérrel sem lehetne több évente hetven fontnál, mert mindig úgy gondoltam, hogy egy kis ajándékot is szánok annak a fiatal barátomnak, akit magam mellé veszek. Kétségtelenül — szólt a doktor, miközben egyre fel s alá járkált még velem, a kezét a vállamon nyugtatva — számításba vettem évente bizonyos ajándékot is.

— Drága mesterem, — szóltam (ez alkalommal valóban minden túlzás nélkül), — akinek már eddig is sokkal több halálával tartozom, sem hogy valaha leróhatnám...

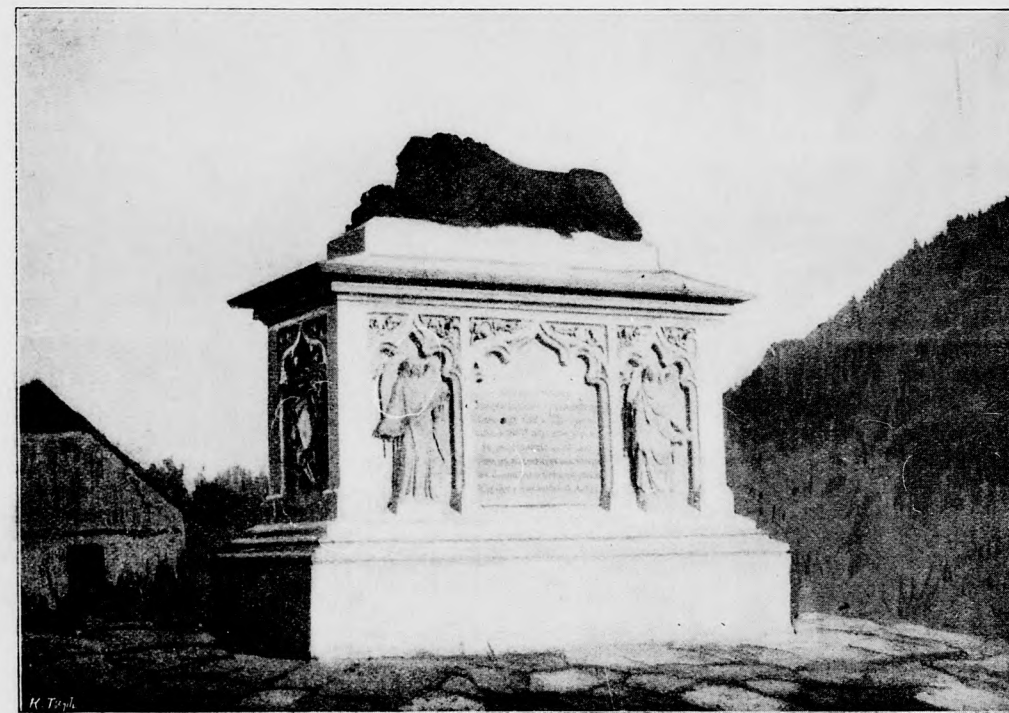
— Ugyan, ugyan, — vágott szavamba a doktor, — kérem, ne folytassa!

— Ha használhat a szabad időmben, vagyis reggelenként és esténként és azt hiszi, hogy megérdemlek évente hetven fontot, úgy lekötelez, hogy szóval ki sem mondhatom.

— Nagy Isten! — szólt a doktor ártatlanul. — Ki hinné, hogy ilyen csekélység annyit érne?! Ugyan, ugyan! De ha okosabbat tehet, meg fogja tenni? Szavára? — szólt a doktor, — amit mindig a fiúk becsületére való igen komoly hitvatkozásnak fogott fel.

dezett ki belőle, a szélrózsa minden irányában. Közölte velem, hogy mióta visszavonult a tanítói pályáról, bámulatosan haladt a munkája, s hogy jobb munkabeosztást annál, amelyet én ajánlok, hogy reggel és este dolgozzunk, nem is kívánhatna, mert napközben sétálgatni szokott és gondolkozni.

A doktort egészen boldoggá tette az a kilátás, hogy együtt fogunk dolgozni azon a csodálatos alkotáson s megállapodtunk, hogy másnap reggel hét órakor megkezdjük a munkát. Úgy terveztük, hogy reggelenként két órát, esténként két

SKARIATÍN TÁBORNOK SÍREMLÉKE A SEGESVÁRI CSATATÉREN.

— Szavamra, uram! — válaszoltam egészen úgy, ahogy az iskolában szoktunk felelni.

— Akkor hát nem bánom! — szólt a doktor, megveregetve a vállamat, s még egyre a vállamon nyugtatva a kezét, miközben tovább sétálgattunk.

— És húszszorta boldogabb leszek, uram, — szóltam némi, remélem, ártatlan hízélgéssel, — ha a szótárral kell foglalkoznom.

A doktor megállt, mosolyogva újra megveregette a vállamat, s oly diadallal, amelyet gyönyörűség volt látni, felkiáltott, mintha az emberi bölcsesség legmélyebb rejtelseibe hatoltam volna:

— Drága, fiatal barátom, eltalálta. A szótárról van szó!

Hogy is lehetett volna másról szó?! Zsebei épp úgy ezzel voltak tele, mint a feje. Ez mere-

vagy három órát dolgozunk, kivéve a szombati napot, amikor pihenhetek. Nem kellett dolgoznom természetesen vasárnap sem s azt gondoltam, hogy e feltételek nagyon kedvezőek.

Miután ekkép kölesönös meglegedésünkre elintéztük a terveinket, elbúcsúztam a doktortól.

Ezentúl alaposan el voltam foglalva; reggel ötkor keltem, s csak este kilenc-tíz óra felé kerültem haza. De nagy elfoglaltsággal mondhatatlanul meg voltam elégedve, a világról sem jártam volna soha lassan és lelkesedve gondoltam arra, hogy mennél jobban megerősítem magam, annál hamarabb érdemes leszek Dórára. Dórának nem mutatkoztam még be új szerepemben, mert úgy volt, hogy pár nap múlva meglátogatja Mills kisasszonyt s a mondanivalómat akkorára halasztottam; csupán any-

nyit irtam volt neki (leveleinket titokban Mills kisasszony közvetítette), hogy nagyon sok beszélő van vele. Időközben nagyon megszorítottam a medvehájfogyasztásomat, az illatos szappanról és a levendula-vizről egészen letettem és eladtam három mellényemet óriási veszteséggel, mivel díszes voltuk sehogy sem illett volna szigorú életpályámhoz.

Mindezzel be nem érve még, hanem égve a türelmetlenségtől, hogy még többet tegyek, fölkerestem Traddlest, aki most Holbornban lakott a Castle-Streeten, közel a mennyorszázhoz, egy háznak a legtetefején.

Munkába merültem találtam, és szíves vendéglátással fogadott.

A következő kérdésben szorultam rá Traddles tanácsára:

Hallottam, hogy sok, más-más téren kiváló férfiú azzal kezdte a pályafutását, hogy parlamenti tudósító volt. Mivel Traddles említette volt, hogy egyik reményét a hírlapírással alapítja, azt a két dolgot összefogtam, s megírtam Traddlesnek előre, hogy szeretném megtudni, miképp készülhetnék erre a hivatásra. Traddles tudakozásainak eredményeképpen közölte velem, hogy a parlamenti tudósítónak meg kell tanulnia tökéletesen a gyorsírást, ami oly nehéz, mint két-három idegen nyelvnek az elsajátítása.

Megköszöntem Traddles felvilágosítását s kijelentettem, hogy holnap megveszem a legjobb gyorsírási tankönyvet és azonnal neki látok a tanulásnak. Traddlest nagyon meglepte ez a szilárdaságom; de hiszen ő még akkor nem tudhatta, mi lelkesít annyira.

Azután elbeszélgettünk még, s Traddles nagy meglepetésemre arról értesített, hogy Micawberék Canterburybe utaztak, ahol Micawber Heep Urias irodájában kapott alkalmazást a hirdetések révén. Nagyon megdöbbenett ez a hír, s miközben hazafelé ballagtam, azon töprengtem, mi célja lehet annak a veszedelmes, álnok gazfikkónak Micawber úrral.

XXX.

Új életem egy hétnél tovább tartott már, s én szilárdabban ragaszkodtam, mint valaha, ama remületesen gyakorlatias elhatározásokhoz, amelyeket — úgy éreztem — a válság föltétlenül megkövetelt. Továbbat is rendkívül gyorsan jártam-keltem és azt gondoltam, hogy általában közelebb jutok a célomhoz. Szabályul fogadtam el, hogy mindenben, amit teszek, a tölem telhető legnagyobb erőt fejtem ki. A szó szoros értelmében feláldoztam magamat. Foglalkoztam azzal a gondolattal is, hogy vegetáriánussá leszek és azt képzeltem, hogy valamelyes áldozatot azzal is hozok Dóraért, ha növényevő állattá változom.

A parlamenti vitákra vonatkozó elhatározásomat nem engedtem kibúlni. Vettem egy kipróbált tankönyvet, amely a gyorsírás nemes

művészetének titkait tartalmazta, s úgy belemerültem a bonyodalmak tengerébe, hogy pár hét múlva közel jutottam a kétségbeeséshez. A változások, amelyeket egy-egy pont okozott, amely az egyik helyen ezt jelentette, s a másik helyen egészen mást jelentett, éppen az ellenkezőjét; a csodálatos ötletek, amelyeket köröscék jeleztek; a kiszámíthatatlan következmények, amelyek egy-egy légylábszerű jelből eredtek; egy-egy rossz helyre tett görbületnek a retentó hatásai nemcsak éber állapotban nyugtalanítottak, hanem benépesítették álmaimat is. Mikor szinte bekötött szemmel kitapogattam valahogy az utat mind e nehézségek közepeit és tudtam már az abc-t, amely egymagában fölért egy egyiptomi templom rejtelseivel, akkor egy sereg újabb rém következett, az úgynevezett jelvények sorozata; a legönkényesebb rövidítések, amelyekkel életem során dolgom volt; amelyek szerint például valami, ami egy darabka pókhálóhoz hasonlított, azt jelentette, hogy «várakozás», s egy tintás tollal rajzolt röppentyű egyértelmű volt ezzel a szóval: «hasznavehetetlen». Mire ezeket a szerencsétlen jelvényeket belevestem az elmémbe, azt vettem észre, hogy kiszorítottak a fejből minden egyebet; majd meg, mikor előlről kezdtem a tanulást, elfelejtettem a jelvényeket, s mialatt újra őket kezdtem magamba szedegetni, elhullajtottam ismét a rendszer többi töredékeit; szóval csaknem szivrepezítő dolog volt.

Egészen szivrepezítő dolog lett volna bizonyára, ha nincs Dóra, aki viharverte bárkámnak árbóca és horgonya volt. A rendszer minden kaeskaringsója egy-egy csomós tölgy volt az akadályok erdejében s én oly erővel vagdostam ki egyiket a másik után, hogy három-négy hónap múlva annyira jutottam, hogy kísérletet tehettem az egyik commonsbeli höszszónokunkkal. Vajjon elfelejttem-e valamikor, hogy megszökött előlem a höszszónok, mielőtt csak bele is kezdtem volna a munkámba s hogy otthagya oktondi irónomat a papiroson bukdácsolva, mintha görös szállt volna belé.

Igy semmire sem mehetek, világos volt. Nagyon fenhéjaztam, s ilyen módon soha sem vihetem semmire. Traddleshez fordultam tanácsért, aki azt ajánlta, hogy majd ő lassan beszédekét diktál nekem, s valahányszor a gyakorlatlanságom kívánja, szünetet tart. Baráti támogatását forrón megköszönvén, elfogadtam az ajánlatát, s estéről estére, jó hosszú ideig, holmi magánparlamentet játszottunk a Bruckingham Streeten, majd minden áldott nap, mikor este a doktortól haza kerültem.

Nagyon gyakran oly sokaig folyt a vita, hogy az idő éjféltre járt már, s a gyertyák tövig égtek. A sok gyakorlatnak az lett az eredménye, hogy lassan már-már elég jól lépést tudtam tartani Traddlesszel és teljes diadalt is arathattam volna, ha legalább halvány sejtelmem lett volna arról, mi az értelme a jegyzeteimnek. De mikor

utólag az olvasásra került a sor, kitűnt, hogy épp oly nyugodtan lemásolhattam volna akár egy egész gyűjtemény teasláda kínai felírását, vagy a droguista üzletben levő nagy, vörös és zöld palackok aranybetűs címkéit is!

Más megoldás nem volt: előlről kellett kezdenem újra a tanulást. Kemény dió volt, de fájó szívvel bár, rászántam magam s megtettem újra esigalassúsággal az egész fárasztó utat, kinos rendszerességgel, meg-megállván léptenyomon, hogy alaposan szemügyre vegyek útközben minden kis pontot, s kétségbeesett erőlködéssel iparkodtam az első pillantásra felismerni a csalfa jeleket, valahányszor elém kerültek. Ponto-

— Micsoda?! — kiáltottam. — Mi történt?!
— Nem tudja?! — kiáltott Tiffey s vele együtt a többiek is, akik körém sereglettek.

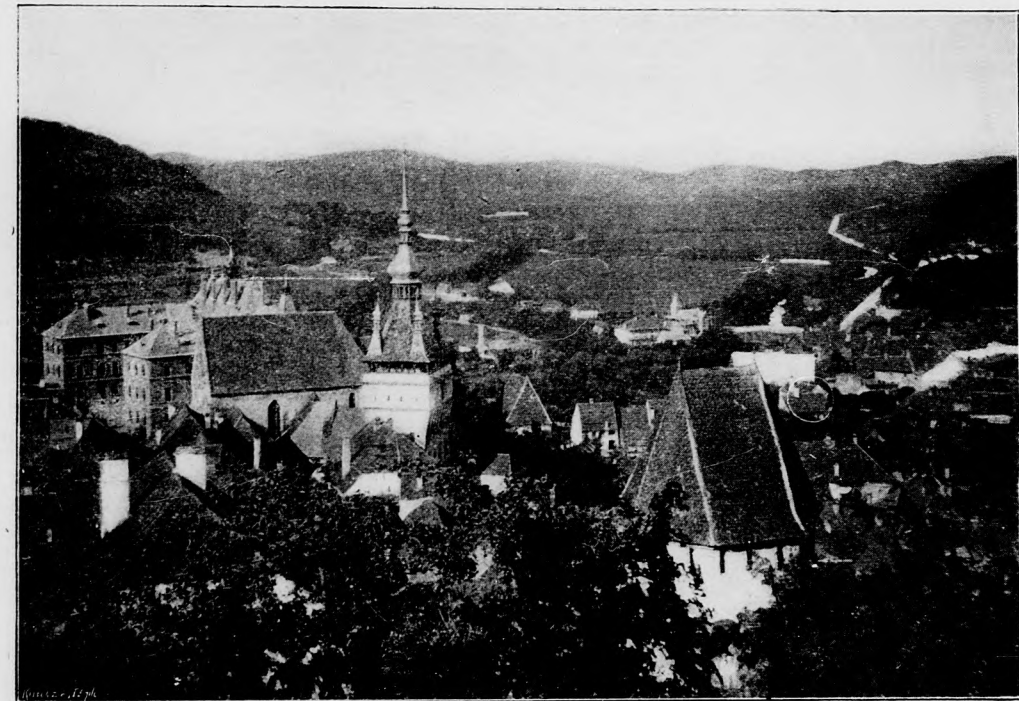
— Nem! szoltam, egyikről a másikra tekintve.
— Spenlow úr... — szolt Tiffey.

— Mi van vele?
— Meghalt!

Azt gondoltam, hogy az iroda tántorodott meg s nem én, mikor az egyik irnok megkapott. Leültettek egy székre, kibontották a nyakralómat s egy pohár vizet hoztak. Sejtelmem sincs róla, mennyi idő alatt történt mindez.

— Meghalt? — kérdeztem.

— Tegnap a városban ebédelt s egyedül in-

SEGESVÁR A VÁRTEPLOMBÓL NÉZVE (HÁTTÉRBE A CSATAMEZŐ).

san eljártam mindig a hivatalomba; pontosan eljártam a doktorhoz is, s a szó szoros értelmében úgy dolgoztam, mint valami igavonó barom.

Egy napon, — szombat reggel volt — a Commonsba indultam.

Meglepetve láttam már messziről, hogy a kézbesítők kívül, az iroda ajtaja előtt összebújva beszélgetnek s öt-hat ácsorgó a becsukott ablakokat bámulja. Meggyorsítottam a lépteimet, keresztül siettem közöttük, elámúlva különös arkifejezésükön és gyorsan beléptem az irodába.

Az irnokok mind ott voltak, de egyikük sem dolgozott. Az öreg Tiffey, azt hiszem, életében először, másnak a székén ült s a kalapiját nem akasztotta föl.

— Borzasztó szerencsétlenség történt, Copperfield úr! — szolt, mikor beléptem.

dült hazafelé a phaetonján, — szolt Tiffey, — miután a kocsisát előre küldte a postakocsin, úgy, ahogy többször tette, ön is tudja.

— Nos?

— A phaeton nélküle érkezett haza. A lovak megálltak az istálló ajtajában. A kocsis lámpással kiment a lovakhoz. A kocsiban nem volt senki sem.

— Megbokrosodtak a lovak?

— Nem voltak átizzadva, — szolt Tiffey, föltéve a pápaszemét, — nem jobban, úgy hallom, mint ahogy át szoktak izzadni, valahányszor rendes menetben tértek haza. A gyeplő össze volt szakadozva, de a földön vonszolódtott. A kocsis rögtön fellármázta a házat és harmadmagával elindult visszafelé az országúton. Egy angol mértföldnyire akadtak rá, nem messze a temp-

FEJTÖRŐ.

Számtani kérdés:

Ha A most 12 éves, B 4 éves, hány év múlva lesz B feleannyi éves, mint A? (Schweitzer Oszkár.)

Irodalomtörténeti kérdés:

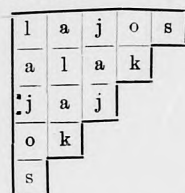
Ki volt az a magyar író, ki először hangzottatta egy állandó kőszínháznak Budapesten való felépítését? Írásának volt-e valami eredménye?

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 március 26.

23. számban közzolt fejtörő kérdések megfejtése: Számtani kérdés: 23, 35, 27, 38. — Történelmi kérdés: Aemilius Paullus. — Háromszögrejtvény:

Képrejtvény: Ne menjen az napra, kinek vaj van a fején.

Helyesen fejtették meg: Zelliger Ferenc, Ungár Sándor, Domián Jenő, ifj. Borbély Gyula, Kossuth Károly, Fazekas József, Szőnyi Sándor, Farkas Ivor, Szántó Miklós, ifj. Issekutz Aurél, Grünbaum Zsigmond, Licskó Andor, Föföldy Sándor, Mattanovich Csaba, Radány Gyula, Friedmann A., Brummer Imre, Török István, Günther Tivadar, ifj. Gólián Pál, Kempfner Gyula, Simkó Oszkár, Markbreit Imre, a debreceni orsz. tanító-árvalházi nagy fiúk, Veres László, Márton Dezső, Melzer Béla, Morberger Gyula, Kern Oszkár, Nagy Bertalan, Györgyei Adolf, Eisele Gusztáv, Bartha Zoltán, Pois István, Kalisch fivérek, Kónya Zoltán, Németh Vince, Schweitzer Oszkár, Nagy István, Zwilling József, Hidvéghi Pál, A. Csorba Tivadar, Barta Pál, Reitzer Miklós, Rosemberszky Ödön, Steiner Marcell, Holbesz Aladár, Milutinovits Corinna, Bihar Aladár, Fröhvirth Mátyás, Palágyi Andor, Stern Imre, Grosz Pál, Husz Béla, Bence Dezső, Kormos Zoltán, Mattyasovszky Lajos, Kuzma Albert, Mikolásek István, Wilhelm Artur, Deutsch István, Lázár Lajos, Reitzer Lajos, Némethy Károly, Steinfeld Izidor.

A kitűzött könyvjutalmat (Károly-Gaal: Mesék és Regék) Nagy István gimn. III. o. t., budapesti előfizetőnk (VII., Nefelets-utca 17., III. 27.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. A. (Kispest). Leveled biztosan a postán veszett el. — P. Gy. (Temesvár). Aki egy rejtvényt fejt meg, az is résztvesz a sorsolásban. — S. M. (Újvidék). A korcsolyát törölje meg először jó tisztára, azután faggyúzza be s tegye — rongyba beburkolva — száraz helyre; így aztán nem rozsdásodik meg. — D. I.

(Nagyszében). Képrejtvényekkel el vagyunk látva; kocka-rejtvényeikre hamarosan rákerül a sor. Mindkettő bevált. — M. K. és S. (Budapest). Legjobb, ha megkérditek annak az intézetnek az igazgatójától, melybe be akartok iratkozni. — L. L. Rejtvényedet közöljük. — U. S. (Budapest). 1. Rejtvényed bevált. 2. Az első regény a félévfolyam végével fejeződik be, Dickens műve csak a jövő félévben. 3. Ajánljuk «Az új földesúr»-at. 4. A nevezéssel már elkéstél. 5. A tornaverseny az eddigi megállapodások szerint pünkösdkor lesz. — M. L. (Budapest). A közlésre szánt rejtvények mindegyikét külön-külön darab papírra kell írni. — I. L. (Hódmező-Vásárhely). Erre a kérdésre csak valami szalapl tudna megfelelni. — L. B. (Brassó). Nem tudjuk micsoda 14 számról van szó. Írd meg pontosan s azután intézkedünk. — M. A. (Miskolc). Az 1—14-ig terjedő számok ára 2 kor. 40 fill. — S. I. (Eperjes). Olvasd el az M. L.-nek szóló üzenetet. — K. K. (Budapest). Leveledet átadtuk a kiadóhivatalnak. — M. I. (Nagykanizsa). Azoknak a számoknak az ára 2 kor. 40 fill. — L. G. A pécsi honvéd hadapróiskola tandíja a viszonyokhoz képest időről-időre változik. Tavaly a magyar állampolgárok fiai évenként 300 koronát fizettek. — F. O. (Győr). Vegyész az lehet, ki a műegyetem négy évi tanfolyamát sikerrel fejezte be.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyvkereskedésben. 10954

Most jelent meg!

A

Magyar Nemzet Története.

Regényes rajzokban.

Irta

JÓKAI MÓR.

Hatodik képes kiadás.

Ára erős félbörkötésben 24 korona.

Havi részletfizetésre is kapható.

Aki szereti hazáját, kell, hogy ismerje annak történetét is. Magyarország dícsőséges ezeréves multját minden magyar embernek ismernie kell! Nincs lélekemelőbb, tanulságosabb és élvezetesebb olvasmány hazánk történelménél s ezért annak egy magyar háznál sem szabad hiányoznia.

Jókai Mór koszorus költőnk fényes tollával megírt történet nem szorul külön ajánlásra s így csak azt emeljük ki, hogy a többi történeti műveinktől eltérőleg Jókai regényes rajzokban mutatja be hazánk multját.

A most megjelent hatodik kiadást díszes kiállításban számos, hazai festőművészek képei után készült illusztrációval a Franklin-Társulat adta ki.

Kapható:

Lampel Róbert könyvkereskedése

(Wodianer F. és fiai) részv.-társ.

Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Negyed évre ... 2 kor. 40 fill. Fél évre... ... 4 kor. 80 fill. Egész évre... ... 9 kor. 60 fill.	FELELŐS SZERKESZTŐ GAAL MÓZES.	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

IZENET A MÁSVILÁGBÓL.

Elbeszélés

11

a magyar szabadságharc idejéből. Irta Teveli Mihály.

XII.

Leszámolás.

Az öreg Vértesnek nem volt többé nyugta azon a birtokon. Nyilvánvalóvá lett minden. A tanúvallomások ellene szóltak s minden tagadása ellenére kézzelfoghatóan bebizonyították Dombos esperese és jegyzője, akik a kötelezvény írásánál mint tanúk szerepeltek, hogy ő tartozik azzal a pénzzel; a honvéd sem vitte el titkát a másvilágra. László elküldte irásban a távolból.

Pedig olyan szép most a természet! Az ibolya is előbújt már. A patak mentén levetették gyászruhájukat az égerfák; pompás vörös színben virítanak. Tövében a tavaszi kankalin sárga virága, meg a szörös levelű szittyó tarkállanak. Végig sétál mellettük. Nem igen van már érzeke az ilyesmi iránt. Még bosszankodik is, hogy az odvas fűzfa törzsének a végén elő mert talazkodni egy málnabokor. Már miért nem, mikor a kis madárkának úgy tetszett; azok vitték oda a magvát. Nagy jó kedvük van így kora tavaszal a pintyöskének, meg az ökörszem is vígan bújja a bokrokat. Tiszta a lelkiismeretük.

Vértes elhessegeti őket, követ is hajigál utánuk. Fia is rossz kedvű és ott jön éppen a kapuból, atyja után megy a zúgó patak mellé; ne hallja más, amit mondani akar neki.

Többek közt azt is megmondta neki, hogy a cselédek még az este elhagyják a pusztát; mennek ünnepelni, mert vasárnap lesz a feltámadás napja. Szokatlan nagylelkűség! Még pénteken este eresztik haza s hozzá még mindnyáját egytől-egyig.

Mikor már mind eltisztultak, hozzá fogott az apa és fiú a leszámoláshoz.

Sándor felnyergelte a kese lovát, elvezette a nádas mellé s odakötötte egy törpe fűzfához. Azután visszament az istállóba, kivezette a másik két lovat, befogta az elé a felemás stajerkocsi elé, kihajtott messze délfelé az országútra, ahol a kese várakozott s végignézett az ősi birtokon. Nagyon szép birtok lehetett hajdanában, mikor még kellően megmivelték; de most több azon az ugar, mint a bevett föld; több dudva terem rajta, mint gabona.

És mégis fájt neki, nagyon fájt, hogy talán utoljára látja. A rossz embernek is vannak szívében gyengéd húrjai; s ha azokon végig száguldozik a fájdalom, azok is éppen úgy megrezzennek, mint a jó embernél.

Teljesen gonosz ember nincs is. Csak nevelni kell, csak bánni kell vele.

Úgy érezte most Sándor ebben a nehéz pillanatban, hogy az ő eddigi életpályája célját tévesztette, hogy neki több jutott a keserűségből, mint amennyi jog szerint egy embert megillet. Mikor még édesanyja élt, akkor sokkal jobb volt, akkor az anyai szeretet kárpótolta mindenért. Igen, ott fenn a nádas előtt, a kereszt azon a dombon hányszor volt tanúja az igazi boldogságnak.

Oda ment fel néha édes anyjával imádkozni. Atyja napokig nem jött, a feleség ott a kereszt-nél imádkozott férjeért és Sándor olyankor anyjának ölébe hajtvva fejét, az ég csillagaiban gyönyörködött. Meg-megsimogatta az anyai kéz, édes jó gyermekemnek szólította, homlokodra csókolt. Ó az nagy boldogság volt!

Most pedig a kietlenség tanúja volt az a lakás. De csak volt!